

GRÖNT LJUS 2030

Goda exempel som ger ökad klimatnytta i närtid

Rapport från resultatkonferens den 22 september 2021

Trafikverket

Postadress: Röda vägen 1, 781 89, Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Grönt ljus 2030 - goda exempel som ger ökad klimatnytta i närtid

Författare: Hanna Eriksson, TRpn

Dokumentdatum: 2021-09-07

Ärendenummer: TRV 2019/40079

Version: 1.0

Kontaktperson: Hanna Eklöf, PLkvm

Publikationsnummer: 2021:170

Innehåll

Inledning	4
Syfte	4
Avgränsning	4
Mål, nuläge och utveckling	5
Mål	5
Nuläge	5
Utveckling	5
Åtgärder för att nå mål – goda exempel	7

Inledning

Trafikverket har ett regeringsuppdrag under 2019–2022 om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet¹. Denna rapport är en del i regeringsuppdraget och utgör ett underlag till den årliga resultatkonferens om klimat och transporter som Trafikverket arrangerar inom uppdraget. Rapporten ska framför allt beskriva goda exempel på åtgärder som ger klimatnytta i närtid och som aktörer kan kopiera eller skala upp. Trafikverket hänvisar därför till andra rapporter när det gäller beskrivning av klimatmål för transportsektorn, nuläge och möjligheter att nå mål.

Syfte

Syftet med rapporten är att översiktligt beskriva pågående arbete, med fokus på åtgärder som kan ge stor klimatnytta för berörda myndigheter och aktörer i deras planering och verksamhet, kopplat till klimatmålet för transporter.

Avgränsning

Rapporten och resultatkonferensen avgränsas till att omfatta klimatpåverkan från trafik. Klimatpåverkan från byggande och underhåll av transportinfrastruktur är viktigt, men tillhör andra sektorer och ingår inte i klimatmålet för transportsektorn till 2030. Trafikverket arrangerar även en särskild årlig konferens om klimatkrav på transportinfrastruktur.

Beskrivningen av åtgärder med stor klimatnytta avgränsas till insatser som är genomförda och som kan kopieras och skalas upp i närtid.

---

¹ Regeringsbeslut 2019-03-21 N2019/01344/TS

Mål, nuläge och utveckling

Mål

Sveriges klimatmål och specifikt klimatmål för transportsektorn beskrivs bland annat på Naturvårdsverkets webbplats, i Sveriges klimathandlingsplan samt i Trafikverkets kunskapsunderlag om energieffektivisering och begränsad klimatpåverkan:

- [Naturvårdsverkets webbplats](#)
- Sveriges klimathandlingsplan: Regeringen (2019) [En samlad politik för klimatet – klimatspolitisk handlingsplan](#), prop. 2019/20:65
- Trafikverkets kunskapsunderlag: Trafikverket (2020) [Kunskapsunderlag om energieffektivisering och begränsad klimatpåverkan](#), 2020:084.

Nuläge

Naturvårdsverket har i uppdrag att följa upp växthusgasutsläppen från samtliga samhällssektorer. De konstaterar att utsläppen från inrikes transporter minskar men att takten är för långsam för att det ska vara möjligt att nå klimatmålen. Naturvårdsverket publicerar senaste officiella statistik i december varje år. Den senaste officiella statistiken är för 2019 och då minskade utsläppen från inrikes transporter med 2,2 procent.

Myndigheten Trafikanalys har i uppdrag att följa upp de transportpolitiska målen, där klimatlagens delmål för inrikes transporter är ett etappmål inom hänsynsmålet. Deras slutsats är att utsläppen minskat snabbare än tidigare år, på grund av pandemin och att 2020 var ett genombrottsår för laddbara bilar. Dock är utvecklingstakten för låg i förhållande till det fastställda etappmålet.

- Naturvårdsverket [Officiell statistik över växthusgasutsläpp](#)
- Naturvårdsverket (2020) [Fördjupad analys av den svenska klimatomställningen 2020](#), Rapport 6945
- Trafikanalys (2021) [Uppföljning av de transportpolitiska målen 2021](#), 2021:6

Utveckling

Naturvårdsverket, Trafikverket och Konjunkturinstitutet prognostiserar utvecklingen av växthusgasutsläppen från inrikes transporter. Nyligen kom även Utfasningsutredningen med sitt betänkande med förslag på utfasning av fossila drivmedel i Sverige. Utfasningsutredningen och samtliga tre myndigheter bedömer att ytterligare insatser behövs för att det ska vara möjligt att nå uppsatta mål i tid. Utöver Utfasningsutredningen diskuteras möjligheter att nå klimatmål för transportsektorn i regeringens Klimathandlingsplan, Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022 – 2033 och 2022 – 2037 samt Konjunkturinstitutets miljöekonomiska rapport från 2019.

- [SOU 2013:48 I en värld som ställer om - Sverige utan fossila drivmedel 2040](#)
- Trafikverket (2020) [Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022 – 2033 och 2022 – 2033](#), 2020:186

- [Konjunkturinstitutet släpper årligen en miljöekonomisk rapport](#). 2019 analyserades transportsektorns klimatmål särskilt.
- Klimatpolitisk handlingsplan: [En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan](#), prop. 2019/20:65.

Under 2021 pågår ett flertal utredningar och uppdrag med syfte att nå klimatmålen. Bland annat har Trafikanalys i uppdrag att, tillsammans med ett tiotal andra myndigheter, ta fram förslag på åtgärder till nästa klimatpolitiska handlingsplan. Naturvårdsverket, Trafikverket, Energimyndigheten och Konjunkturinstitutet har ett regeringsuppdrag via regleringsbrevet om att utveckla arbetet med att bedöma olika styrmedels och åtgärders effekter på växthusgasutsläpp. Under 2021 pågår även Klimaträttsutredningen som är en statlig utredning med syfte att se över all relevant svensk lagstiftning, så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag.

Läs mer om Trafikanalys uppdrag:

<https://www.trafa.se/etiketter/transportovergripande/klimatuppdrag-12168/>

Läs mer om Klimaträttsutredningen: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2019/12/dir.-2019101/>

Läs mer om Naturvårdsverkets, Trafikverkets, Energimyndighetens och Konjunkturinstitutets uppdrag, där det nyligen skett en [delredovisning](#).

Åtgärder för att nå mål – goda exempel

I år presenteras tre nya exempel på åtgärder som leder till att utsläppen från inrikes transporter minskar. I tidigare rapporter från Grönt Ljus finns ett 60-tal exempel som fortfarande är aktuella, se länkar nedan. I länksamlingen finns även hänvisningar till andra aktörers samlingar med goda exempel. Observera att texterna i det följande tre exemplen är aktörernas egna, och ordet ”vi” syftar därför inte på Trafikverket utan på respektive aktör.

Trafikverket strävar mot ett transportsystem med minimal klimat- och miljöpåverkan. I vårt eget arbete med klimatåtgärder skiljer vi på åtgärder i infrastrukturen och åtgärder som leder till en förändrad användning av transportsystemet. Det är en del i arbetet med att nå klimatmålet för inrikes transporter. För att åstadkomma en reell förändring är det viktigt att alla aktörer samverkar – oavsett om de antingen ansvarar för delar av infrastrukturen eller använder transportsystemet. Ensamma kan vi inte nå ett fossilfritt transportsystem eller en klimatneutral infrastruktur.

Syftet med Grönt Ljus 2030 är att sprida kunskap om vilka åtgärder som ger stor klimatnytta i närtid. Konferensen och beskrivningen av goda exempel, fokuserar på åtgärder som leder till att utsläppen från personresor och godstransporter minskar. De flesta av exemplen är genomförda och kan kopieras av andra för att öka takten i arbetet med att nå klimatmålet för inrikes transporter. Kontaktuppgifter till den som har genomfört åtgärden finns i materialet.

Länksamling

- Trafikverket (2019) [*Grönt ljus 2030 – goda exempel som ger ökad klimatnytta i närtid*](#), 2019:192
- Trafikverket (2020) [*Grönt ljus 2030 - Goda exempel som ger ökad klimatnytta i närtid*](#), 2020:175
- Klimatkommunerna [*Kunskapsbank med tips och inspiration från svenska kommuner*](#)
- Sveriges miljömål [*Lärande exempel på åtgärder för att uppnå miljömålen*](#)
- Klimatsynk [*Svenska regionala och nationella EU-projekt inom området koldioxidsnål ekonomi för hållbara transporter*](#)
- Smart City Sweden (engelska) [*Smarta och hållbara mobilitetslösningar från svenska städer*](#)
- Interreg Europe (engelska) [*Goda exempel på hållbara transportlösningar inom EU*](#)

Skjutsgruppen

Skjutsgruppen är en ideell samåkningsrörelse som betonar vikten av att medborgare och invånare får vara med och skapa mobilitet. Genom att skapa sammanhang för medskapande så främjar rörelsen miljövänligt resande med inriktning mot gemensamt resande såsom samåkning och kollektivtrafik, och liknande verksamheter som är förenliga med detta.

Rörelsen startade år 2007 och samlar idag över 80 000 deltagare. Genom att ta fram verktyg på olika plattformar – sociala medier, anslagstavlor, hemsidor och appar – underlättar rörelsen för samåkning och gemensamt resande. Dessa verktyg är även de medskapade tillsammans med privatpersoner och offentlig sektor och ökar på det sättet tilliten mellan privatpersoner och mellan privatpersoner och offentlig sektor. Via verktygen kan privatpersoner ta beslut tillsammans om sina resor och utföra dessa beslut. Exempelvis kan de samåka enstaka gånger med andra privatpersoner eller starta långsiktiga initiativ för återkommande resor.

”Skjutsgruppen ideell förening”, som är rörelsens juridiska person, håller även workshoppar där de på plats, eller digitalt, driver en process för att få igång samåkning och medskapande av mobilitet. Deltagarna får hjälp att sätta mål och komma igång med demokratiska processer. Föreningen följer sedan upp satta mål, ofta i nära samarbete med partnerkommun. Workshoppar har bland annat hållits för byalag, regioner, kommuner, företag och organisationer. På www.skjutsgruppen.se finns guider, dokument och inspiration.

Skjutsgruppen arrangerar även Samåkningsdagen varje år. Dagen heter "The International Ridesharing Day" på engelska och har firats i 17 länder utöver Sverige.

Klimatnytta och andra positiva effekter

Genom att underlätta för samåkning och på så sätt minska antalet fordon på vägarna minskar transportsektorns totala klimatpåverkan.

Åtgärden leder till ökad tillgänglighet genom att den underlättar för privatpersoner att samåka, och därmed ökar antalet färdmedelsval inom eller mellan geografiska områden.

Genom att aktivt främja medskapande av mobilitet ökar tilliten mellan privatpersoner, tilliten till offentlig sektor samt på privatpersoners engagemang i transport- och mobilitetsfrågor.

Korta fakta om åtgärden

Transport- och trafikslag: personresor

Område: transporteffektivt samhälle

Kontakt: Mattias Jägerskog, mattias@skjutsgruppen.se

Elektrifierade persontransporter Östersund

Sedan flera år tillbaka rullar sex helelektriska Scaniabussar i Östersund. Bolaget Vy buss sköter persontransporterna i Östersund och har genom att gå över till helelektriska bussar kunnat sänka sina CO₂-utsläpp.

Investeringen i laddinfrastruktur för elbussarna är en del av det stadsmiljöavtal Östersund kommun slöt med Trafikverket 2018. Kommuner och regioner kan söka stöd i form av stadsmiljöavtal för att främja hållbara stadsmiljöer. I den nationella planen för transportsystemet 2018–2029 finns 1 miljard kronor per år till stadsmiljöavtal.

Klimatnytta och andra positiva effekter

Övergången till helelektriska bussar har minskat CO₂-utsläppen. Bussarna körde tidigare på RME (FAME) på sommarhalvåret och på diesel under vinterhalvåret. Varje buss kör cirka 7 000 mil per år. I dag tankas bussarna med grön el.

Utsläppsfria transporter (buller, partiklar och kväveoxider) leder till en attraktiv stadsmiljö. Även passagerar- och förarmiljön har förbättrats eftersom bussarna är tystare.

Korta fakta om åtgärden

Transport- och trafikslag: personresor, väg

Område: energieffektiva fordon och farkoster, inklusive elektrifiering och användning

Kontakt: Jessica Björkquist, Scania Sverige, jessica.bjorkquist@scania.com

Elektrifiering av tunga transporter

Den 1 oktober 2020 rullade Europas första flotta med el-lastbilar ut i full drift i Skåne och Småland. Oatly blev därmed ett av världens första företag att elektrifiera och digitalisera sina varutransporter. Einride står för transportererna och för den plattformen som samordnar och planerar hela logistikkedjan. Chaufförerna kommer från ett av Skånes största åkerier, Eriksson åkeri i Tomelilla AB. Varje dygn flyttas 250 ton havremjolk flyttas och 12 nyutbildade chaufförer kör i treskift sju dagar i veckan med fyra fordon.

Klimatnyttan och andra positiva effekter

Fram till maj 2021 har fordonen kört cirka 146 500 km, sparat cirka 51 000 liter diesel och reducerat CO₂-utsläppen från dessa transporter med cirka 90 procent

Enligt chaufförerna är fordonen betydligt tystare och mjukare att köra än konventionella dieselfordon och de skapar en mer behaglig arbetsmiljö.

Korta fakta om åtgärden

Transport- och trafikslag: godstransporter, väg

Område: energieffektiva fordon och farkoster, inklusive elektrifiering och användning

Kontakt: Tobias Willner, Einride, tobias.willner@einride.tech

